

Θέλουμε απαντήσεις για έναν έकाστο αγνοούμενο

ΝΕΣΤΟΡΑΣ ΝΕΣΤΟΡΟΣ: Αν ανοίξουν οι στρατιωτικές ζώνες θα σμικρυνθεί ο χρόνος αναμονής εντοπισμού

Προσπάθεια της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων είναι να δώσει απαντήσεις για έναν έκαστο αγνοούμενο ξεχωριστά. Ο νέος Ελληνοκύπριος εκπρόσωπος στη ΔΕΑ Νέστορας Νέστορας αξιολογεί ως μέγιστη υποχρέωση την αύξηση του ποσοστού επιτυχίας των εκταφών, μια που τη φετινή χρονιά είναι μόνο 11%. Έχει ετοιμαστεί ένα τριετές πλάνο 2015-17 το οποίο φιλοδοξεί να αυξήσει κατά 30% την παραγωγικότητα της ΔΕΑ και, όπως εξηγεί, επανεξετάζουν τις πληροφορίες, ξαναδιαβάζουν τους φακέλους και τα αρχεία, ώστε να γίνουν πιο στοχευμένοι. Τονίζει πως αν ανοίξουν οι στρατιωτικές ζώνες θα σμικρυνθεί ο χρόνος που περιμένουν οι οικογένειες, διότι διαφαίνεται μέσα από τα στοιχεία που κατέχουν ότι η επιτυχία εκταφής σε στρατιωτικές ζώνες είναι 50%, ενώ τώρα η προσπάθεια είναι ημιτελής.

-Με ποια κριτήρια επιλέξατε το νέο Γενετικό Εργαστήριο BODE με το οποίο θα συμπληθεί η ΔΕΑ και το οποίο βρίσκεται στις ΗΠΑ; Με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές και τους όρους εντολής, οι οποίοι έχουν ετοιμαστεί από τους επιστήμονες του Ανθρωπολογικού Εργαστηρίου της ΔΕΑ. Επιπρόσθετα, την προφερόμενη τιμή για τα διάφορα είδη των γενετικών αναλύσεων.

-Γιατί δεν αναεώθηκε το συμβόλαιο με το εργαστήριο της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης; Επειδή υπάρχουν πολλά εργαστήρια στον κόσμο που κάνουν την ίδια εργασία και μπορεί μία νέα προσφορά να βοηθήσει να μειωθεί τα κόστη σου, αλλά και να κάνεις την εργασία σου καλύτερη.

-Σκεφτήκατε την επιστροφή στο Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής της Κύπρου; Ναι, φυσικά. Έχουμε πολύ καλή συνεργασία με

Βοήθεια από τοπικούς άρχοντες για πιο στοχευμένες έρευνες

το Ινστιτούτο, γεγονός το οποίο μας βοήθησε μέσα από την υπάρχουσα τράπεζα δεδομένων, που μας χρησιμοποιεί στις ταυτοποιήσεις. Πρό-

σφατα έχει συνάψει και συμφωνία με την Κυπριακή Δημοκρατία για τις περιπτώσεις των πεσόντων κ.λπ.

-Μπορεί να γίνει επίσκεψη των ταυτοποιήσεων; Η διαδικασία είναι χρονοβόρα και προσπαθούμε να σμικρύνουμε τους χρόνους. Την περασμένη βδομάδα συζητούσαμε την αξιολόγηση που έγινε από τους εξωτερικούς συνεργάτες της ΔΕΑ, την Αργεντινική Ομάδα Δικαστικής Ανθρωπολογίας ΕΑΑΦ, οι οποίοι μας πρότειναν τρόπους πώς η διαδικασία στο Ανθρωπολογικό Εργαστήριο να γίνει πιο γρήγορη και ευέλικτη. Λήφθηκαν διάφορες αποφάσεις.

-Ποιος είναι; Το έργο που επιτελεί το Ανθρωπολογικό Εργαστήριο είναι μια συνεχής και επίμονη επιστημονική διαδικασία που βασίζεται σε διεθνώς ακολουθούμενες επιστημονικές πρακτικές. Σύμφωνα με την αξιολόγηση που έγινε χρειάζεται καλύτερος συντονισμός ενεργειών μεταξύ συντονιστριας ταυτοποιήσεων, γενετιστριών και των ομοδαρικών ανθρωπολόγων.

-Πού ήταν το λάθος μέχρι σήμερα; Δεν είναι θέμα λάθους, όταν κάνεις μια δουλειά προσπαθείς να αλλάξεις κάποια πράγματα για να γίνεις πιο παραγωγικός. Το Εργαστήρι μας πρέπει να είναι σωστό στις ταυτοποιήσεις, δεν έχει την πολυτέλεια του Λάθους. Το επίπεδο των προσφερόμενων υπηρεσιών μας είναι πολύ υψηλό.

-Όταν έχουν περάσει 40 ή 50 χρόνια τα ευρήματα μπορεί να είναι ελάχιστα. Υπάρχει μεγάλη δυσκολία στον τρόπο ταυτοποίησης λόγω αλλοιώσεων; Ναι, γι' αυτό δαπανούνται πάρα πολλά λεφτά λόγω των δυσκολιών που αναφέρει. Σε αρκετές περιπτώσεις δεν γίνεται μόνο η σταθερή εξέταση ενός DNA και δεν στέλνεται μόνο ένα δείγμα από κάποια λείψανα, γίνονται και άλλες γενετικές αναλύσεις για να περιορίσουμε λάθη λόγω αλλοιώσεων κλπ.

-Προσπαθείτε ένα διαφορετικό τρόπο εργασίας; Πιο ορθολογιστικό θα έλεγα. Τώρα θα υπάρχει ένα εξαρτημένο πλάνο για το πώς θα προχωρήσει το Εργαστήριο για τις ανθρωπολογικές αναλύσεις. Μέχρι τώρα έβγαιναν οι υποθέσεις όχι με τόσο συντονισμένο τρόπο. Για παράδειγμα, οι περιπτώσεις συμπληρωμένων ανατομικών σκελετών πρέπει να είναι παράλληλα πάνω στο τραπέζι μαζί με τα ανάμεικτα και να αναλύονται. Εξαρτημένο πλάνο έχει ετοιμαστεί μέσα από την συνεργασία των δύο γραφείων Ε/κ εκπροσώπου και Τ/κ εκπροσώ-

ΦΩΤΟ: Γ. ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Εκταφές σε Καζάφани, Γερόλακκο, Μια Μπλιά

-Εν τω μεταξύ, οι συγγενείς των αγνοουμένων πεθαίνουν και η μνήμη ξεθωιάζει. Φυσικό επακόλουθο της παρόδου του χρόνου. Αν ανοίξουν οι στρατιωτικές ζώνες θα σμικρυνθεί ο χρόνος που περιμένουν οι οικογένειες. Αναζητούμε να δώσουμε απαντήσεις στις οικογένειες, προσπαθούμε να βρούμε τους τρόπους. Έχουμε το αρχαιολογικό υλικό μας, κάνουμε τις έρευνές μας, όμως αν μέσα σε αυτή τη δεξαμενή των πληροφοριών δεν συμπληρωθούν και τα στοιχεία των στρατιωτικών ζωνών και των τουρκικών στρατιωτικών αρχείων, κάτι πάντα θα λείπει. Άρα η προσπάθειά μας θα είναι ημιτελής. Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης που παρακολουθεί κατά πόσο η Τουρκία συμμορφώνεται με την απόφαση της 4ης Διακρατικής, την καλεί να δώσει πρόσβαση σε όλους τους σχετικούς χώρους και πληροφορίες.

-Υπάρχουν Τουρκοκύπριοι αγνοούμενοι σε στρατιωτικές ζώνες;

Ναι, καθώς επίσης στην περίκλιση πόλη της Αμμοχώστου όσο και στη νεκρή ζώνη. Δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση και για τους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας. Τα δύο λεωφορεία της Τόχνης που βρήκαμε σε Γερόσα και Παρεκκλησιά δίνουν ότι προσπαθούμε να βοήθησουμε. Δεν αποκρούουμε πληροφορίες.

-Πού γίνονται τώρα εκταφές; Στο Καζάφани, Γερόλακκο, Μια Μπλιά, Σύσκιππο, Λευκωσία. Εργάζονται εφτά ομάδες αρχαιολόγων στα κατεχόμενα και δυο στις ελεύθερες περιοχές στην Παρεκκλησιά. Συνεχίζουμε όμως να ξαναμελετούμε τους φακέλους, θέλουμε να ξέρουμε πού πάμε και ταυτόχρονα να ξαναψάχνουμε τις υποθέσεις μας. Αυτό μας βοηθά, διότι σήμερα το επιστημονικό προσωπικό έχει πολυετή εμπειρία, υπάρχει περισσότερο προσωπικό από πριν και το πρόγραμμα λειτουργεί πάνω σε διαφορετική βάση.

που και για τις εκταφές.

-Πόσες περιπτώσεις αναμένουν ανθρωπολογική ανάλυση; Αυτή τη στιγμή, τα οστά που δεν έχουν ακόμα αναλυθεί και τα οποία βρίσκονται στο Ανθρωπολογικό Εργαστήριο υπολογίζονται ότι ανήκουν περίπου σε 200 άτομα. Ειδικότερα, από αυτά περίπου 30 είναι οστά που ανευρέθηκαν σε ανατομική διάταξη, δηλαδή συμπληρωμένοι σκελετοί και τα υπόλοιπα διαταραγμένα, δηλαδή αναμεμειγμένα οστά, γεγονός που επιβραδύνει την όλη διαδικασία. Εκτιμάται ότι από τις 200 υποθέσεις, οι 150 αφορούν Ελληνοκύπριους και οι 50 Τουρκοκύπριους.

-Ποιος είναι οι διάφορες κατηγοριοποιήσεις; Οι αγνοούμενοι του 1974 που είναι στον επίσημο κατάλογο της ΔΕΑ, 1.493 υποθέσεις, η κατηγορία των 126 αγνοουμένων, οι αγνοούμενοι της περιόδου 1963-'64 που είναι 43 και οι πεσόντες που είναι 555.

-Πόσες υποθέσεις Τουρκοκυπρίων αγνοουμένων κατατέθηκαν στη ΔΕΑ; 502 υποθέσεις του 1963-'64 και 1974, 26 νέες υποθέσεις που κατατέθηκαν από τις οικογένειές τους και 8 Τουρκοκύπριοι πεσόντες.

-Πόσες έχουν ταυτοποιηθεί; Μέχρι στιγμής έχουν ταυτοποιηθεί από τη ΔΕΑ 521 αγνοούμενοι, 396 Ελληνοκύπριοι και 125 Τουρκοκύπριοι.

-Πόσοι χώροι έχουν ανασκαφεί; Μέχρι τώρα 885 και έχουμε εντοπίσει λείψανα σε 283, είναι ένα ποσοστό 32%. Σύμφωνα με τις επιστημονικές εκτιμήσεις των

αρχαιολόγων, έχουν εκταφεί οστά ή μέρος οστών που αντιστοιχούν σε 1.090 άτομα. Ειδικότερα, οστά 138 ατόμων από τα 1.090, δεν συμπληρώνονται στον κατάλογο των αγνοουμένων.

-Γιατί τόσο χαμηλό ποσοστό; Λόγω λανθασμένων πληροφοριών, μη πρόσβαση σε όλη την επικράτεια της Κύπρου καθώς επίσης του γεγονότος ότι αρκετά οστά έχουν μετακινήσει σκόπιμα. Βλέπεται Άσσια, Κορνόκιο, Λαπάτσα Χιλ, Στρογγυλό κ.λπ. Πέρα των μετακινήσεων οι περιοχές άλλαξαν, κτίστηκαν κτήρια, υπάρχουν τα φυσικά καιρικά φαινόμενα που επηρέασαν, έγιναν πάρα πολλά γεγονότα τα 40-50 χρόνια. Επανεξετάζουμε τις πληροφορίες, ξαναδιαβάζουμε τους φακέλους και τα αρχεία μας, αυτό βοηθά στο να γίνουμε πιο στοχευμένοι.

-Σταμάτασε ο κόσμος να δίνει πληροφορίες διότι έκανε πρόσφατα έκκληση και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας; Έρχονται αλλά όχι με την ίδια συχνότητα όπως παλιά. Θα προσπαθήσουμε να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι. Διαχωρίζουμε τις υποθέσεις που είχαμε αποτέλεσμα και αυτές που πραγματοποιήσαμε εκταφή και δεν βρήκαμε τίποτα. Θα βάζουμε προτεραιότητες και θα απευθυνθούμε στοχευμένα στον κόσμο ευρύτερα αλλά και σε κάποιους που ξέρουν και μπορούν να μας βοηθήσουν σε συγκεκριμένες υποθέσεις. Θα ξαναδούμε όλο το υλικό που υπάρχει, θα το επανεξιολογήσουμε και θα ζητήσουμε πληροφορίες. Θα συναντη-

θούμε τις επόμενες μέρες με τους δημάρχους και κοινοτάρχες των κατεχομένων δήμων για να συζητήσουμε τρόπους συνεργασίας. Για παράδειγμα, μπορεί να κάνω εκταφές σε κάποια περιοχή, ξαναψάχνοντας τα στοιχεία μας μπορεί να έπρεπε να είχαμε πάει 500 μέτρα πιο κάτω.

-Κάνανε λάθη εκμησίωσιν; Περιορισμένα. Υπήρχε ένας τεράστιος όγκος πληροφοριών, ο κόσμος που δούλευε ήταν πιο περιορισμένος στο παρελθόν, γι' αυτό προσπαθούμε να τις φιλτράρουμε μέσα από ένα καλύτερο συντονισμό και με άλλες υπηρεσίες του κράτους.

-Υπάρχουν άτομα που ξέρουν και δεν έχουν δώσει πληροφορίες; Πιθανόν από φόβο μήπως κατηγορηθούν ή ίσως από μη ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Βέβαια μπορεί να δώσεις και ανώνυμα μια πληροφορία. Από την άλλη, καλούμαστε πολλές φορές να συλλέξουμε πληροφορίες για ένα χώρο που δεν έχουμε ιδιαίτερη πρόσβαση. Αν κάποιος γνωρίζει και θέλουμε να τον πάρουμε επί τόπου για να μας υποδείξει και ο χώρος είναι στρατιωτική ζώνη, το σίγουρο είναι ότι δεν θα έχουμε πρόσβαση, έτσι εξουδετερώνεται η πληροφορία.

-Το θέμα των στρατιωτικών ζωνών είναι το πιο σοβαρό; Από τα πιο σοβαρά. Διαφαίνεται μέσα από τα στοιχεία που κατέχουμε ότι η επιτυχία εκταφής σε στρατιωτικές

ζώνες είναι περίπου 50%, ενώ τα τελευταία 3 χρόνια ο μέσος όρος στις άλλες περιοχές είναι 17%. Γι' αυτό αναζητούμε τρόπους να βελτιώσουμε το ποσοστό επιτυχίας το οποίο αντικατοπτρίζει τους αγνοούμενους μας, τους δικούς μας ανθρώπους. Όταν μιλούμε για στρατιωτικές ζώνες δεν εννοούμε μόνο τις στρατιωτικές περιοχές, υπάρχει ένα σχετικό «διάγραμμα» που έχει εκδοθεί από τις κατοικίες δυνάμεις που εννοεί χώρους κοντά σε στρατόπεδα, γραμμών καταπαύσεως του πυρός κ.λπ. Καλείται η Τουρκία σε διεθνές επίπεδο να επιτρέψει να εισέλθουμε σε αυτούς τους χώρους, συζητείται και στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Οι Τούρκοι δίνουν υποσχέσεις και κάνουν πολύ ελάχιστα πράγματα. Από πληροφορίες φαίνεται ότι υπάρχουν πολλά χώροι ταφής σε στρατιωτικές ζώνες. Από τους 23 χώρους που υποστηρίζεται η τουρκική πλευρά ότι παραχωρήθηκαν εγκρίσεις για εκταφές, από το 2005 μέχρι το 2013, δυο βρίσκονται σε περιφραγμένες στρατιωτικές περιοχές. Το 2013 τα μέλη της ΔΕΑ συμφωνήσαν ένα πρώτο κατάλογο με 31 χώρους για τον εντόπισμό στην κατηγορία των στρατιωτικών ζωνών. Συμφωνήθηκε από τη ΔΕΑ να ζητηθούν 3 περιοχές ως προτεραιότητα από τους 31 χώρους για να προχωρήσουμε σε εκσκαφές. Ο αριθμός των στρατιωτικών ζωνών έχει αυξηθεί σύμφωνα με έγγραφα που κατατέθηκαν από το γραφείο μας, γεγονός το οποίο θα πρέπει να διαχειριστούμε.

Τριετές πλάνο θα αυξήσει κατά 30% την απόδοση της ΔΕΑ

-Σε εποχή κρίσης πόσο εύκολο είναι να βρεθούν χρήματα για το πρόγραμμα; Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι από τους κύριους οικονομικούς συντελεστές μαζί με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν έχει προχωρήσει σε καμία μείωση, παρά μόνο περιέκοψε την οικονομική δαπάνη των υπερωριών, με αντιστάθμισμα την πίστωση ελεύθερου χρόνου. Το υπόλοιπο ποσό καλύπτεται από διάφορους δωρητές που πρόσφατα προσφέρθηκαν 200.000 ευρώ από το Κουβέιτ, καθώς επίσης και 87.000 ευρώ από τις εισφορές στην κηδεία του αείμνηστου Γλαύκου Κληρίδη.

-Πώς είναι συνεργασία μεταξύ των μελών της ΔΕΑ; Τι διατηρούμε σε πολύ καλά επίπεδα τόσο με την εκπρόσωπο των Τουρκοκυπρίων Γκιουλντέν Πλουμέρκ Κιουτσούκ όσο και με τον εκπρόσωπο του ΟΗΕ Πολ-Ανρί Ανρί. Η πηγή των προβλημάτων είναι οι κατοικικές δυνάμεις, διότι δεν μας επιτρέπουν να έχουμε ελεύθερη πρόσβαση σε όλη την επικράτεια της Κύπρου, έτσι περιορίζεται το πεδίο δράσης μας.

-Η δουλειά που κάνετε βοηθά στην επίλυση των Κυπριακών; Προσπαθούμε να βρούμε τους αγνοούμενους με άλλο το Κυπριακό. Εδώ υπάρχει μια παραδοξότητα. Το κατά πόσο αν βοηθά στην επίλυση του Κυπριακού, εξαρτάται από το πώς εισπράττει τις προσπάθειές μας η κοινωνία. Για παράδειγμα

στην περίπτωση των Ασιατών υπάρχει ένας θυμός στο ότι δεν υπάρχει ανταπόκριση από το κατοικικό καθεστώς.

-Κατηγορούνται πολιτικοί ότι στις κηδείες αγνοουμένων χρησιμοποιούν το βάθος για πολιτικές σκοπιμότητες. Μπορεί να θέλουν να στείλουν το μήνυμα ότι η τουρκοκυπριακή κοινότητα και η Τουρκία χρειάζεται να συνεργαστούν εποικοδομητικά. Στο εσωτερικό μπορεί να σταλεί το πολιτικό μήνυμα της αναγκαιότητας να στηριχθεί η προσπάθεια έξω από συνθήματα.

-Θα δοθούν απαντήσεις σε όλες τις οικογένειες αγνοουμένων; Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε απαντήσεις. Όμως υπάρχουν πρακτικές δυσκολίες. Ο κόσμος θέλει να μάθει και εμείς πρέπει να είμαστε ειλικρινείς μαζί του. Όλες οι πληροφορίες που έχουμε στα χέρια μας επανεξιολογούνται. Ετοιμάσαμε ένα τριετές πλάνο 2015-17 το οποίο φιλοδοξεί να αυξήσει κατά 30% την παραγωγικότητα της ΔΕΑ.

-Με το νέο Εργαστήριο BODE θα επισπευτεί η διαδικασία; Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι ο χρόνος που αποστέλλουμε τα δείγματα να γίνει πιο σύντομος. Χρειάζε-

ται σύντομο του χρόνου ανταπόκρισης των απαντήσεων από το Εργαστήριο. Ο χρόνος της ταυτοποίησης των ολοκληρωμένων σκελετών πρέπει να μειωθεί.

-Η επιτυχία το 2014 πόση είναι; Στόχος μας είναι η σαφής βελτίωση του ποσοστού επιτυχίας των εκταφών. Είναι μέγιστη υποχρέωσή μας. Με βάση τα στατιστικά 11%, το 2013 ήταν 17%, το 2012 24%, το 2011 32%.

-Μήπως αυτό έχει να κάνει με το χρόνο που περνά και εξαντλούνται οι πληροφορίες; Χρειάζονται επανεξετάσεις όπως σας είπα και η εμπλοκή και άλλων ανθρώπων. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη στη ΔΕΑ συζήτηση για το αποτέλεσμα της έκθεσης που κάναμε στις 12 Απριλίου 2014, για το έργο της Διε-

ρευνητικής Επιτροπής. Υπάρχει εισήγηση να γίνει και σε άλλες περιοχές εκτός από τη Λευκωσία, να μεταφερθεί στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο και πιθανόν και στα Ηνωμένα Έθνη. Ο κύκλος των συνεργαζομένων φορέων πρέπει να μεγαλώσει.

-Τι θα θέλατε να πείτε στους συγγενείς; Την άλλη βδομάδα κλείνουν 40 χρόνια από την εσβολή... Είμαστε δίπλα τους, αφογκρα-